

การจำหน่ายหนี้สูญอย่างไรให้ถูกต้องหลักการบัญชีและหลักเกณฑ์ภาษีอากร How to Write-off Bad Debt according to the Accounting Principles and Tax Criteria

เพชรน้อย เวทย์ประสิทธิ์
คณะบริหารธุรกิจ มหาวิทยาลัยรามคำแหง ประเทศไทย

บทคัดย่อ

การขายสินค้าเป็นเงินเชื่อ ทำให้เกิดลูกหนี้ เมื่อครบกำหนดชำระเงิน หากเรียกเก็บเงินจากลูกหนี้ บางรายไม่ได้ ก็จะตัดจำหน่ายเป็นหนี้สูญ เป็นค่าใช้จ่ายทางบัญชีและภาษีอากรของกิจการ ดังนั้นเพื่อให้เกิดประโยชน์สูงสุดแก่กิจการ ในการตัดจำหน่ายหนี้สูญเป็นค่าใช้จ่ายอย่างไรถึงจะถูกต้องตามหลักการบัญชีและภาษีอากร โดย จะแยกพิจารณาหลักเกณฑ์การจำหน่ายหนี้สูญ เป็น 2 ทาง ดังนี้

1 หลักเกณฑ์การจำหน่ายหนี้สูญทางด้านบัญชี

การจำหน่ายหนี้สูญตามหลักการบัญชี ดำเนินการตามมาตรฐานการบัญชีฉบับที่ 101 เรื่องหนี้สงสัยจะสูญและหนี้สูญ โดยได้กำหนดหลักเกณฑ์และวิธีปฏิบัติทางการบัญชี สำหรับการบันทึกบัญชีเกี่ยวกับหนี้สูญ มี 2 วิธี ได้แก่

1. วิธีตัดจำหน่ายโดยตรง (Direct Write - Off Method) เป็นวิธีที่ง่ายและสะดวก แต่มีข้อบกพร่องที่ไม่เป็นไปตามหลักการบัญชีว่าด้วยการเปรียบเทียบค่าใช้จ่ายกับรายได้รอบระยะเวลาบัญชีเดียวกัน วิธีนี้จึงไม่เป็นที่ยอมรับ เว้นแต่หนี้ที่คาดว่าจะเก็บไม่ได้มีจำนวนเล็กน้อย และไม่มีความสำคัญ

2. วิธีตั้งค่าเผื่อหนี้สงสัยจะสูญ (Allowance Method) เป็นวิธีที่ถูกต้องตามหลักการบัญชีว่าด้วยการเปรียบเทียบค่าใช้จ่ายกับรายได้ของรอบระยะเวลาบัญชีเดียวกัน และบัญชีลูกหนี้ ณ วันสิ้นงวดบัญชีจะแสดงในมูลค่าลูกหนี้สุทธิในงบแสดงฐานะการเงินใกล้เคียงกับความเป็นจริง วิธีนี้จะเป็นวิธีที่เหมาะสม

2 หลักเกณฑ์การจำหน่ายหนี้สูญทางด้านภาษีอากร

การจำหน่ายหนี้สูญออกจากบัญชีลูกหนี้ เพื่อถือเป็นรายจ่ายในการคำนวณกำไรสุทธิเพื่อเสียภาษีเงินได้ของบริษัท หรือห้างหุ้นส่วนนิติบุคคล จะต้องดำเนินการตามมาตรา 65 ทวิ (9) แห่งประมวล

คำสำคัญ : หลักการบัญชี; หลักเกณฑ์ภาษีอากร

รัฐฎการ และกฎกระทรวง ฉบับที่ 186 (พ.ศ.2534) และบทบัญญัติที่เกี่ยวข้อง ได้วางหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขเกี่ยวกับการจำหน่ายหนี้สูญไว้ ซึ่งหากครบหลักเกณฑ์ตามที่กฎหมายกำหนดก็จำหน่ายลูกหนี้ เป็นหนี้สูญได้ นำมาลงเป็นรายจ่ายในทางภาษีได้ แต่หากไม่เป็นไปตามหลักเกณฑ์ตามที่กฎหมายกำหนด ก็จำหน่ายหนี้สูญไม่ได้ การจำหน่ายหนี้สูญถูกต้องตามหลักการบัญชีและภาษีอากรจะช่วยให้การรายงาน มูลค่าลูกหนี้ในงบการเงินถูกต้องใกล้เคียงความจริง และการชำระภาษีถูกต้องจะช่วยประหยัดเวลาและค่าใช้จ่ายในการดำเนินงานของกิจการ

Abstract

Sales on credit would generate the account receivable ledger. If the collection of accounts receivable could not be done, the enterprise would do the write-off as the bad debt expense. To retain the most benefits of such doing, enterprise should apply the appropriate methodology to write-off such bad debt to be consistent with the accounting and tax principles by contemplating the 2 methods for write-off accordingly:

The criteria to write-off on Accounting Basis

Thai Accounting Standard (TAS) No. 101, Title “Allowance for Doubtful Accounts” and “Bad Debt” determined the accounting criteria and procedure regarding the bad debts in 2 approaches:

Direct Write-off approach: This approach served the purpose of ease of use and convenience. However, it doesn't be in accordance with accounting principles regarding the matching between revenues and expenses in the same accounting period. Therefore, this approach would not be generally accepted, except in the case that the allowance for doubtful account was low amount and insignificant.

The Allowance approach: This approach was in accordance with the accounting principles regarding the matching between revenues and expenses in the same accounting period. This method let us report the ending balance of accounts receivable ledger at the net amount in the statement of financial position. Such doing relatively reflected the facts, therefore, this method would be appropriate for accounting procedure.

The criteria to write-off on Tax Basis

Write-off the bad debt from the accounts receivable ledger was recognized as the expense item in calculating net taxable income for corporate income tax. The guidelines

recommended the accountants to follow the section 65 bis (9) of Revenue Code and the Ministerial Regulation No. 186 (B.E.2534), including the related ordinances to let the accounting practice be in accordance with criteria, procedure, and terms and conditions regarding the write-off bad debt. Once all criteria were met, enterprise could then write-off legally and bring such write-off to be recorded as the taxable expenses, otherwise the enterprise couldn't do the write-off legally. To write-off the bad debt according to the accounting and tax criteria helped enterprise report accounts receivable in financial statement relatively actual to the facts. Moreover, the correct tax payment would save both time consumed and operating expenses incurred.

Keywords: Accounting; Principles; Tax criteria

การขายสินค้าเป็นเงินเชื่อ ทำให้เกิดลูกหนี้ เมื่อครบกำหนดชำระเงิน หากเรียกเก็บเงินจากลูกหนี้บางรายไม่ได้ ก็จะตัดจำหน่ายเป็นหนี้สูญ เป็นค่าใช้จ่ายทางบัญชีและภาษีอากรของกิจการ ดังนั้นเพื่อให้เกิดประโยชน์สูงสุดแก่กิจการ ในการตัดจำหน่ายหนี้สูญเป็นค่าใช้จ่ายอย่างไรถึงจะถูกต้องตามหลักการบัญชีและหลักเกณฑ์ภาษีอากร โดย จะแยกพิจารณาหลักเกณฑ์การจำหน่ายหนี้สูญ เป็น 2 ทาง ดังนี้

1. หลักเกณฑ์การจำหน่ายหนี้สูญทางด้านบัญชี ตามมาตรฐานการบัญชีฉบับที่ 101 พอสรุปได้ดังนี้

การดำเนินธุรกิจในสภาพความเป็นจริง มีลูกหนี้บางรายไม่สามารถชำระหนี้ และไม่อาจระบุได้แน่ชัดว่าเป็นหนี้รายใดบ้าง ส่งผลให้มูลค่าของลูกหนี้ในงบแสดงฐานะการเงินอาจไม่ตรงต่อความเป็นจริง จึงจำเป็นต้องปรับลดมูลค่าของลูกหนี้ในงบแสดงฐานะการเงินให้ใกล้เคียงกับความเป็นจริงเพื่อประโยชน์แก่ผู้ใช้งบการเงิน

หนี้สูญ หมายถึง ลูกหนี้ที่ได้ติดตามทวงหนี้จนถึงที่สุดแล้ว แต่ไม่ได้รับชำระและได้ตัดจำหน่ายออกจากบัญชี

หนี้สงสัยจะสูญ หมายถึง ลูกหนี้ที่คาดว่าจะเรียกเก็บเงินไม่ได้และถือเป็นค่าใช้จ่ายในรอบระยะเวลาบัญชีนั้น

ค่าเผื่อหนี้สงสัยจะสูญ หรือค่าเผื่อหนี้สูญ หมายถึง จำนวนเงินที่กันไว้สำหรับลูกหนี้ที่คาดว่าจะเรียกเก็บเงินไม่ได้ และถือเป็นบัญชีปรับมูลค่าบัญชีลูกหนี้ ในงบแสดงฐานะการเงิน เพื่อแสดงมูลค่าลูกหนี้สุทธิที่คาดว่าจะเรียกเก็บเงินได้

2. หลักเกณฑ์การจำหน่ายหนี้สูญทางด้านภาษีอากร ตามมาตรา 65 ทวิ (9) แห่งประมวลรัษฎากร และวิธีการ เงื่อนไขที่กำหนดในกฎกระทรวง ฉบับที่ 186 (พ.ศ. 2534)

หลักเกณฑ์การจำหน่ายหนี้สูญทางด้านบัญชี

เมื่อกิจการขายสินค้าเป็นเงินเชื่อให้กับลูกค้า มักมีลูกค้าบางรายที่ไม่นำเงินมาจ่ายชำระเมื่อถึงกำหนด ซึ่งถือเป็นหนี้สูญ (Bad Debts) ของกิจการ วิธีการบันทึกบัญชีเกี่ยวกับหนี้สูญมี 2 วิธี ได้แก่

1. วิธีตัดจำหน่ายโดยตรง (Direct Write – Off Method)
2. วิธีตั้งค่าเผื่อหนี้สงสัยจะสูญ (Allowance Method)

1. วิธีตัดจำหน่ายโดยตรง (Direct Write - Off Method)

ตัวอย่าง 31 ธ.ค. 2560 กิจการมีลูกหนี้นายมาติล เรียกเก็บเงินไม่ได้ ตัดเป็นหนี้สูญจำนวน 300 บาท บันทึกบัญชีโดย

2560 ธ.ค. 31 เดบิต หนี้สูญ 300 บาท

เครดิต ลูกหนี้การค้า(มาติล) 300 บาท

(บันทึกตัดจำหน่ายลูกหนี้นายมาติล เป็นหนี้สูญ)

วันที่ 8 ก.พ. 2561 นายมาติล สามารถนำเงินมาจ่ายชำระหนี้ ค่าสินค้าภายหลังที่กิจการตัดหนี้สูญแล้ว จำนวน 300 บาท ซึ่งถือเป็นหนี้สูญที่ได้รับคืน บันทึกบัญชีโดย

2561 ก.พ. 8 เดบิต ลูกหนี้การค้า (มาติล) 300 บาท

เครดิต หนี้สูญ 300 บาท

(บันทึกลูกหนี้ที่ถูกจำหน่ายไปแล้ว กลับมาเป็นลูกหนี้ เนื่องจากจะได้รับชำระคืน)

ก.พ. 8 เดบิต เงินสด 300 บาท

เครดิต ลูกหนี้การค้า (มาติล) 300 บาท

(บันทึก รับชำระเงินจากลูกหนี้นายมาติล)

วิธีการตัดจำหน่ายโดยตรงนี้ อาจไม่สอดคล้องกับมาตรฐานการบัญชีหลักการเปรียบเทียบค่าใช้จ่ายกับรายได้ (Matching Principle) ที่กำหนดให้ รับรู้ค่าใช้จ่ายในงวดเดียวกับรายได้ที่เกิดขึ้น โดยวิธีนี้ ทำการตัดหนี้สูญในงวดบัญชีที่เกิดหนี้สูญจริง ซึ่งอาจจะคนละงวดกับการเกิดรายได้จากการขาย แต่เมื่อพิจารณาถึง หลักการความมีสาระสำคัญ (Materiality Principle) กำหนดว่า รายการที่มีจำนวนเงินน้อย และไม่มีนัยสำคัญต่อการเงิน ไม่มีผลกระทบต่อการตัดสินใจของผู้ใช้งบการเงิน

ดังนั้นกิจการอาจเลือกใช้วิธีตัดจำหน่ายหนี้สูญโดยตรงได้ เมื่อหนี้ที่เรียกเก็บไม่ได้ มีจำนวนเงินเล็กน้อย ไม่มีนัยสำคัญต่อการเงินของกิจการ

2. วิธีตั้งค่าเผื่อหนี้สงสัยจะสูญ (Allowance Method)

ณ วันสิ้นงวดบัญชี กิจการจะต้องประมาณการหนี้ที่คาดว่าจะเรียกเก็บเงินไม่ได้ หรือที่เรียกว่า “หนี้สงสัยจะสูญ” เพื่อถือเป็นค่าใช้จ่ายในงบกำไรขาดทุน ส่วน ค่าเผื่อหนี้สงสัยจะสูญ เป็นบัญชีปรับมูลค่าลูกหนี้การค้า ในงบแสดงฐานะการเงิน

2.1 การบันทึกหนี้สงสัยจะสูญ

ตัวอย่าง ณ.วันสิ้นปีแรกของการดำเนินงาน บริษัท บางกอก ประมาณการหนี้ที่คาดว่าจะเรียกเก็บเงินไม่ได้ (หนี้สงสัยจะสูญ) จำนวน 3,000 บาท และ วันที่ 31 ธ.ค. 2560 กิจการมีลูกหนี้การค้า 278,000 บาท

การบันทึกบัญชีเป็นดังนี้

2560 ธ.ค. 31 เดบิต หนี้สงสัยจะสูญ 3,000 บาท

เครดิต ค่าเผื่อหนี้สงสัยจะสูญ 3,000 บาท

(บันทึกหนี้สงสัยจะสูญ)

วิธีนี้มีข้อดี 2 ประการ

1. มีการบันทึกหนี้สงสัยจะสูญในงวดที่มีรายได้เกิดขึ้น เป็นไปตามหลักการบัญชีการเปรียบเทียบค่าใช้จ่ายกับรายได้ ที่เกิดขึ้นในรอบระยะเวลาบัญชีเดียวกัน
2. กิจการรายงานลูกหนี้การค้าในงบแสดงฐานะการเงิน ด้วยจำนวนสุทธิที่คาดว่าจะเรียกเก็บได้

การแสดงรายการในงบแสดงฐานะการเงิน ณ 31 ธ.ค. 2560

สินทรัพย์หมุนเวียน (บางส่วน)

ลูกหนี้การค้า 278,000

หัก ค่าเผื่อหนี้สงสัยจะสูญ (3,000)

ลูกหนี้สุทธิ 275,000

การประมาณหนี้สงสัยจะสูญ มี 2 วิธี ดังนี้

1. วิธีอัตราร้อยละของยอดขาย (Percent of Sales Method)
2. วิธีประมาณจากลูกหนี้การค้า (Accounts Receivable Methods)
  - 2.1 วิธีอัตราร้อยละของลูกหนี้การค้า (Percent of Accounts Receivable)
  - 2.2 วิธีจัดกลุ่มลูกหนี้การค้า จำแนกตามอายุของหนี้ที่ค้างชำระ (Aging of Accounts Receivable Method)

2.2 การจำหน่ายหนี้สูญ ตามวิธีตั้งค่าเผื่อหนี้สงสัยจะสูญ

เมื่อมีหนี้สูญเกิดขึ้นจริง โดยได้ติดตามทวงถาม และผู้บริหารได้อนุมัติให้ตัดลูกหนี้เป็นหนี้สูญแล้ว ตัวอย่าง 31 ธ.ค.2560 บริษัทบางกอก ตัดสินใจตัดจำหน่ายลูกหนี้ นาย มาติล เป็นหนี้สูญ 300 บาท เนื่องจากเรียกเก็บเงินไม่ได้และได้ทวงถามตามสมควรแล้ว

แยกพิจารณาเป็น 2 กรณี ดังนี้

(ก) กรณีที่ไม่เข้าข่าย การยอมรับให้หักเป็นรายจ่ายตามกฎหมายภาษีอากร
ลงบัญชีดังนี้

2560 ธ.ค. 31 เดบิต ค่าเผื่อหนี้สงสัยจะสูญ 300 บาท

เครดิต ลูกหนี้การค้า (มาติล) 300 บาท

(บันทึกตัดจำหน่ายลูกหนี้ นาย มาติล เป็นหนี้สูญ เนื่องจากเรียกเก็บเงินไม่ได้)

ข้อสังเกต ให้ตัดบัญชีลูกหนี้ กับบัญชีค่าเผื่อหนี้สงสัยจะสูญ ที่ได้กันเงินไว้แล้ว

หนี้สูญได้รับคืน เกิดขึ้นเมื่อลูกหนี้รายที่ได้ตัดหนี้สูญแล้วนำเงินมาชำระคืน ณ

วันที่ 8 ก.พ.2561 สมมติว่า นายมาติล สามารถนำเงินมาจ่ายชำระหนี้ ค่าสินค้าภายหลังที่กิจการตัดหนี้สูญแล้ว จำนวน 300 บาท ซึ่งถือเป็น**หนี้สูญที่ได้รับคืน** บันทึกบัญชีโดย

2561 ก.พ. 8 เดบิต ลูกหนี้การค้า (มาติล) 300 บาท

เครดิต ค่าเผื่อหนี้สงสัยจะสูญ 300 บาท

(บันทึกกลับรายการหนี้สูญ ลูกหนี้ นายมาติล เนื่องจากเรียกเก็บเงินได้)

2561 ก.พ. 8 เดบิต เงินสด 300 บาท

เครดิต ลูกหนี้การค้า(มาติล) 300 บาท

(บันทึกรับชำระหนี้จากลูกหนี้ นายมาติล ครบจำนวน)

(ข) **กรณีเข้าข่ายตัดจำหน่ายหนี้สูญเป็นรายจ่ายได้ตามหลักการกฎหมายภาษีอากร**

การตัดจำหน่ายหนี้สูญ มี 2 ขั้นตอนดังนี้

(1) 2560 ธ.ค. 31 เดบิต หนี้สูญ 300 บาท

เครดิต ลูกหนี้ (มาติล) 300 บาท

(บันทึกรายการจำหน่ายลูกหนี้เป็นหนี้สูญ)

(2) 2560 ธ.ค. 31 เดบิต ค่าเผื่อหนี้สงสัยจะสูญ 300 บาท

เครดิต หนี้สงสัยจะสูญ 300 บาท

(บันทึก กลับรายการตั้งค่าเผื่อหนี้สงสัยจะสูญ ตามจำนวนหนี้สูญ)

หนี้สูญได้รับคืน

เมื่อได้รับชำระหนี้คืนในงวดใด ให้ถือเป็นรายได้ในงวดบัญชีนั้น ๆ ลงบัญชีดังนี้

(1) 2561 ก.พ. 8 เดบิต ลูกหนี้(มาติล) 300 บาท

เครดิต หนี้สูญได้รับคืน 300 บาท

(บันทึกหนี้สูญรับคืนเป็นรายได้)

(2) 2561 ก.พ. 8 เดบิต เงินสด 300 บาท

เครดิต ลูกหนี้ (มาติล) 300 บาท

(บันทึกรับชำระหนี้จากลูกหนี้ นายมาติล ครบจำนวน)

ข้อสังเกต การตัดจำหน่ายหนี้สูญ ไม่ว่าจะกรณีใด(เข้าข่ายหรือไม่เข้าข่ายภาษี) มูลค่าสุทธิของลูกหนี้ก่อนตัดหนี้สูญ กับหลังตัดหนี้สูญ จะมีมูลค่าเท่ากัน

งบแสดงฐานะทางการเงิน ณ 31 ธ.ค. 2560

ก่อก่อนตัดหนี้สูญ		ก่อกหลังตัดหนี้สูญ	
ลูกหนี้การค้า	278,000	ลูกหนี้การค้า	277,700
หัก ค่าเผื่อหนี้สงสัยจะสูญ	3,000	หัก ค่าเผื่อหนี้สงสัยจะสูญ	2,700
ลูกหนี้สุทธิ	<u>275,000</u>	ลูกหนี้สุทธิ	<u>275,000</u>

งบกำไรขาดทุน ปี 2560

กรณี (ก) ไม่เข้าข่ายภาษีอากร

งบกำไรขาดทุน

ค่าใช้จ่ายในการขาย

หนี้สงสัยจะสูญ 3,000 บาท

หนี้สงสัยจะสูญ ถือเป็นค่าใช้จ่ายทางบัญชีได้ แต่ไม่ถือเป็นรายจ่ายทางภาษี จะต้องนำมาบวกกลับในการคำนวณกำไรสุทธิเพื่อเสียภาษี

กรณี (ข) เข้าข่ายภาษีอากร

งบกำไรขาดทุน

ค่าใช้จ่ายในการขาย

หนี้สงสัยจะสูญ 2,700 บาท

หนี้สูญ 300 บาท

การคำนวณกำไรสุทธิเพื่อเสียภาษีจะต้องนำหนี้สงสัยจะสูญ 2,700 บาท บวกกลับ ส่วนหนี้สูญ 300 บาท ถือเป็นรายจ่ายทางภาษีได้

หลักเกณฑ์การจำหน่ายหนี้สูญ เป็นรายจ่าย ทางด้านภาษี อากร

การจำหน่ายหนี้สูญตามหลักการภาษีอากร อาศัย มาตรา 65 ทวิ (9) มีดังนี้

1. การจำหน่ายหนี้สูญจากบัญชีลูกหนี้ จะกระทำต่อเมื่อเป็นไปตามหลักเกณฑ์ วิธีการและเงื่อนไขที่กำหนดโดยกฎกระทรวง (ฉบับที่ 186)

2. แต่ถ้าได้รับชำระหนี้ในรอบระยะเวลาบัญชีใดให้นำมาคำนวณเป็นรายได้ในรอบระยะเวลาบัญชีนั้น

3. หนี้สูญรายได้ให้นำมาคำนวณเป็นรายได้แล้ว หากได้รับชำระในภายหลังก็มีให้นำมาคำนวณเป็นรายได้อีก

ตามกฎกระทรวง ฉบับที่ 186 (พ.ศ. 2534) แยกพิจารณา ดังนี้

1. ลักษณะหนี้ที่จะจำหน่าย (ข้อ 3)

1.1 ต้องเป็นหนี้จากการประกอบกิจการ หรือเนื่องจากการประกอบกิจการ หรือหนี้ที่ได้อบรมเป็นเงินได้ในการค้าขายกำไรสุทธิ (ไม่รวมหนี้ที่ผู้เป็นหรือเคยเป็นกรรมการ/หุ้นส่วนผู้จัดการ เป็นลูกหนี้ไม่ว่าหนี้นั้นจะเกิดขึ้นก่อนหรือในขณะที่ผู้เป็นหรือเคยเป็นกรรมการ/หุ้นส่วนผู้จัดการ)

1.2 ต้องเป็นหนี้ที่ยังไม่ขาดอายุความและมีหลักฐานโดยชัดเจนที่สามารถฟ้องลูกหนี้ได้
สรุปลักษณะหนี้ที่จะจำหน่าย ตามกฎกระทรวง ฉบับที่ 186 (พ.ศ.2534) ข้างต้น

1. เป็นหนี้จากการประกอบกิจการ หรือ
2. เป็นหนี้ที่เกิดเนื่องจากการประกอบกิจการ หรือ
3. เป็นหนี้ที่ได้อบรมเป็นเงินได้ในการค้าขายกำไรสุทธิ
4. ต้องไม่เกิดจากการขายสินค้าหรือให้บริการ ที่ผู้เป็นหรือเคยเป็นกรรมการหรือหุ้นส่วนผู้จัดการเป็นลูกหนี้ไม่ว่าหนี้นั้นจะเกิดขึ้นก่อนหรือในขณะที่ผู้เป็นหรือเคยเป็นกรรมการหรือหุ้นส่วนผู้จัดการ

5. เป็นหนี้ที่ยังไม่ขาดอายุความ และมีหลักฐานโดยชัดเจนที่สามารถฟ้องลูกหนี้ได้

2. วิธีการจำหน่ายหนี้สูญ แบ่งลูกหนี้ ออกเป็น 3 ระดับ

ระดับที่ 1 ลูกหนี้ที่เป็นหนี้มีจำนวนเกิน 500,000 บาท

ระดับที่ 2 ลูกหนี้ที่เป็นหนี้มีจำนวนไม่เกิน 500,000 บาท

ระดับที่ 3 ลูกหนี้ที่เป็นหนี้มีจำนวนไม่เกิน 100,000 บาท

หลักการพิจารณาจำนวนหนี้ของลูกหนี้แต่ละรายในการตัดจำหน่ายหนี้สูญ มีดังนี้

1. หนี้ของลูกหนี้ที่ถึงกำหนดชำระแล้ว
2. ต้องเอาหนี้ทุกจำนวนมารวมเป็นจำนวนเดียวกัน (หากเป็นลูกหนี้หลายครั้ง/หลายจำนวน)
3. เพื่อพิจารณาว่า หนี้ของลูกหนี้รายนั้นอยู่ในระดับใด ต้องใช้หลักเกณฑ์ใดในการตัดจำหน่ายลูกหนี้

ระดับที่ 1 ลูกหนี้แต่ละรายเกิน 500,000 บาท

1. ติดตามทางถามให้ชำระหนี้ตามสมควรแก่กรณี โดยมีหลักฐานการติดตามทางถามอย่างชัดเจน และไม่ได้รับการชำระหนี้ โดยปรากฏว่า

1.1 ลูกหนี้ถึงแก่ความตาย เป็นคนสาบสูญ หรือ มีหลักฐานว่าหายสาบสูญไป และไม่มีทรัพย์สินใด ๆ จะชำระหนี้ได้หรือ

1.2 ลูกหนี้เลิกกิจการ และมีหนี้ของเจ้าหนี้อื่น มีบุริมสิทธิเหนือทรัพย์สินทั้งหมดของลูกหนี้ อยู่ในลำดับก่อนเป็นจำนวนมากกว่าทรัพย์สินของลูกหนี้

การจำหน่ายหนี้สูญตามข้อ 1.1 และ 1.2 เป็นกรณีไม่จำเป็นต้องฟ้องคดีต่อศาล ตัดหนี้สูญได้เลย โดยไม่จำกัดจำนวนหนี้

2. ฟ้องลูกหนี้ในคดีแพ่งหรือได้ยื่นคำขอเฉลี่ยหนี้ในคดีที่ลูกหนี้ถูกเจ้าหนี้อื่นฟ้องในคดีแพ่งและในกรณีนั้นๆ ได้มีคำสั่ง หรือคำสั่งของศาลแล้ว แต่ลูกหนี้ไม่มีทรัพย์สินใด ๆ จะชำระหนี้ได้

3. ฟ้องในคดีล้มละลาย หรือได้ยื่นคำขอรับชำระหนี้ในคดีที่ลูกหนี้ ถูกเจ้าหนี้รายอื่นฟ้องในคดีล้มละลาย และในกรณีนั้น ๆ ได้มีการประนอมหนี้กับลูกหนี้ โดยศาลมีคำสั่งเห็นชอบด้วย กับการประนอมหนี้นั้น หรือลูกหนี้ถูกศาลพิพากษาให้เป็นบุคคลล้มละลาย และได้มีการแบ่งทรัพย์สิน ของลูกหนี้ครั้งแรกแล้ว

ระดับที่ 2 ลูกหนี้แต่ละรายไม่เกิน 500,000 บาท

1. ติดตามทวงถามให้ชำระหนี้ตามสมควรแก่กรณี โดยมีหลักฐานการติดตามทวงถามอย่างชัดเจน และไม่ได้รับชำระหนี้ โดยปรากฏว่า

1.1 ลูกหนี้ถึงแก่ความตาย เป็นคนสาบสูญ หรือมีหลักฐานว่าหายสาบสูญไป และไม่มีทรัพย์สินใด ๆ จะชำระหนี้ได้ หรือ

1.2 ลูกหนี้เลิกกิจการ และมีหนี้ของเจ้าหนี้รายอื่นมีบุริมสิทธิเหนือทรัพย์สินทั้งหมดของลูกหนี้ อยู่ในลำดับก่อนเป็นจำนวนมากกว่าทรัพย์สินของลูกหนี้

การจำหน่ายหนี้สูญตามข้อ 1 (1.1) (1.2) เป็นกรณีไม่จำเป็นต้องฟ้องคดีต่อศาล ตัดหนี้สูญได้เลย โดยไม่จำกัดจำนวนหนี้

2. ฟ้องลูกหนี้ในคดีแพ่ง และศาลได้มีคำสั่งรับคำฟ้องนั้นแล้ว หรือได้ยื่นคำขอเฉลี่ยหนี้ในคดีที่ ลูกหนี้ถูกเจ้าหนี้รายอื่นฟ้องในคดีแพ่งและศาลได้มีคำสั่งรับคำขอนั้นแล้ว

3. ฟ้องลูกหนี้ในคดีล้มละลาย และศาลได้มีคำสั่งรับคำฟ้องนั้นแล้ว หรือได้ยื่นคำขอรับชำระหนี้ในคดีที่ลูกหนี้ถูกเจ้าหนี้รายอื่นฟ้องในคดีล้มละลาย และศาลได้มีคำสั่งรับคำขอรับชำระหนี้นั้นแล้ว

ข้อสังเกต กรณีตามข้อ 2 หรือ 3 เมื่อศาลมีคำสั่งรับฟ้องแล้ว กรรมการหรือหุ้นส่วนผู้จัดการของบริษัทหรือห้างหุ้นส่วนนิติบุคคลผู้เป็นเจ้าของหนี้ ต้องมีคำสั่งอนุมัติให้จำหน่ายหนี้ เป็นหนี้สูญจากบัญชีลูกหนี้ ภายใน 30 วัน นับแต่วันสิ้นรอบระยะเวลาบัญชีนั้น

ระดับที่ 3 ลูกหนี้แต่ละรายไม่เกิน 100,000 บาท

1. ติดตามทวงถามให้ชำระหนี้ตามสมควรแก่กรณี โดยมีหลักฐานการติดตามทวงถามอย่างชัดเจน และไม่ได้รับชำระหนี้ โดยปรากฏว่า

1.1 ลูกหนี้ถึงแก่ความตาย เป็นคนสาบสูญ หรือมีหลักฐานว่าหายสาบสูญไป และไม่มีทรัพย์สินใด ๆ จะชำระหนี้ได้ หรือ

1.2 ลูกหนี้เลิกกิจการ และมีหนี้ของเจ้าหนี้รายอื่นมีบุริมสิทธิเหนือทรัพย์สินทั้งหมดของลูกหนี้ อยู่ในลำดับก่อนเป็นจำนวนมากกว่าทรัพย์สินของลูกหนี้

การจำหน่ายหนี้สูญตามข้อ 1 (1.1) (1.2) เป็นกรณีไม่จำเป็นต้องฟ้องคดีต่อศาล ตัดหนี้สูญได้เลย โดยไม่จำกัดจำนวนหนี้

ข้อสังเกต ดำเนินการตามหลักเกณฑ์ลูกหนี้ระดับ 1 หรือลูกหนี้ระดับ 2 กล่าวคือไม่ต้องฟ้องลูกหนี้ ถ้าปรากฏว่า

1. ได้มีหลักฐานติดตามทวงถามให้ชำระหนี้ตามสมควรแก่กรณีแล้ว แต่ไม่ได้รับชำระหนี้ และ
2. มีหลักฐานความเห็นของนักกฎหมาย หากฟ้องลูกหนี้จะต้องเสียค่าใช้จ่ายไม่คุ้มกับจำนวนหนี้ที่จะได้รับชำระ

กรณีการจำหน่ายหนี้สูญจากบัญชีลูกหนี้ของธนาคาร หรือบริษัทเงินทุนตามกฎหมาย ว่าด้วยการประกอบธุรกิจเงินทุน ธุรกิจหลักทรัพย์ และธุรกิจเครดิตฟองซิเอร์ การจำหน่ายหนี้สูญก็สามารถทำได้เช่นเดียวกับการจำหน่ายหนี้สูญของนิติบุคคลที่มีหนี้ไม่เกิน 100,000 บาท โดยจำนวนลูกหนี้แต่ละรายเพิ่มจำนวนเป็นไม่เกิน 200,000 บาท

บทสรุป

การจำหน่ายหนี้สูญตามหลักการบัญชี ดำเนินการตามมาตรฐานการบัญชีฉบับที่ 101 เรื่องหนี้สงสัยจะสูญและหนี้สูญ โดยได้กำหนดหลักเกณฑ์และวิธีปฏิบัติทางการบัญชี สำหรับการบันทึกลูกหนี้ที่เก็บเงินไม่ได้มี 2 วิธี คือ

1. **วิธีตัดจำหน่ายโดยตรง** เป็นวิธีที่ง่ายและสะดวก แต่มีข้อบกพร่องที่ไม่เป็นไปตามหลักบัญชีว่าด้วยการเปรียบเทียบค่าใช้จ่ายกับรายได้รอบระยะเวลาบัญชีเดียวกัน อีกทั้งมูลค่าของลูกหนี้ที่แสดงในงบแสดงฐานะทางการเงินก็อาจไม่ตรงกับมูลค่าของลูกหนี้ที่คาดว่าจะได้รับจริง วิธีนี้จึงไม่เป็นที่ยอมรับ เว้นแต่หนี้ที่คาดว่าจะเก็บไม่ได้มีจำนวนเล็กน้อย และไม่มีนัยสำคัญ

2. **วิธีตั้งค่าเผื่อหนี้สงสัยจะสูญ** เป็นวิธีที่ถูกต้องตามหลักการบัญชีว่าด้วยการเปรียบเทียบค่าใช้จ่ายกับรายได้ของรอบระยะเวลาบัญชีเดียวกัน และบัญชีลูกหนี้ ณ วันสิ้นงวดบัญชีจะแสดงในมูลค่าลูกหนี้สุทธิในงบแสดงฐานะทางการเงินใกล้เคียงกับความเป็นจริง แม้ว่าวิธีนี้จะต้องมีการประมาณจำนวนหนี้สงสัยจะสูญขึ้นก็ตาม การประมาณหนี้สงสัยจะสูญทำได้หลายวิธีโดยอาศัยประสบการณ์ที่ผ่านมาในอดีต สภาพของตลาดในปัจจุบัน และการวิเคราะห์ยอดลูกหนี้ค้างชำระ ฯลฯ เนื่องจากจำนวนเงินของลูกหนี้ที่คาดว่าจะเก็บเงินไม่ได้มีลักษณะเป็นผลเสียหายที่อาจจะเกิดขึ้น วิธีนี้จะเป็นวิธีที่เหมาะสมก็ต่อเมื่อมีความเป็นไปได้ค่อนข้างแน่นอนว่า ทรัพย์สินจะมีมูลค่าลดลงและผลเสียหายนั้นสามารถประเมินมูลค่าได้อย่างสมเหตุสมผล

การจำหน่ายหนี้สูญตามกฎหมายภาษีอากร การจำหน่ายหนี้สูญออกจากบัญชีลูกหนี้ เพื่อถือเป็นรายจ่ายในการคำนวณกำไรสุทธิเพื่อเสียภาษีเงินได้ของบริษัท หรือห้างหุ้นส่วนนิติบุคคล จะต้องดำเนินการตามมาตรา 65 ทวิ (9) แห่งประมวลรัษฎากร และกฎกระทรวง ฉบับที่ 186 (พ.ศ.2534) และบทบัญญัติที่เกี่ยวข้อง ได้วางหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขเกี่ยวกับการจำหน่ายหนี้สูญไว้ ซึ่งหากครบหลักเกณฑ์ตามที่กฎหมายกำหนด ก็จำหน่ายลูกหนี้เป็นหนี้สูญได้ นำมาลงเป็นรายจ่ายในทางภาษีได้ แต่หากไม่เป็นไปตามหลักเกณฑ์ตามที่กฎหมายกำหนดก็จำหน่ายหนี้สูญไม่ได้ หากบริษัทได้ตัดจำหน่ายหนี้สูญที่ไม่เป็นไปตามหลักเกณฑ์กฎหมายภาษีอากรเป็นรายจ่ายทางบัญชีไปแล้ว ต้องปรับปรุงยอดกำไรสุทธิ โดยนำรายการหนี้สูญที่ไม่เป็นไปตามหลักเกณฑ์กฎหมายภาษีอากรดังกล่าว **บวกกลับเป็นรายได้**ในการคำนวณกำไรสุทธิเพื่อเสียภาษีเงิน

ได้นิติบุคคล จะต้องจ่ายภาษีเพิ่ม และอาจมีเบี้ยปรับ เงินเพิ่มด้วย โดยกฎกระทรวงฉบับที่ 186 (พ.ศ. 2534) ได้กำหนด

1. ลักษณะของหนี้ที่จะจำหน่ายหนี้สูญได้
2. จำนวนหนี้ที่จะจำหน่ายเป็นหนี้สูญ ตามจำนวนวงเงินที่ลูกหนี้แต่ละรายเป็นหนี้ โดยกำหนดจำนวนวงเงินไว้ 3 ระดับ ซึ่งแต่ละระดับก็จะมีข้อกำหนดของกฎหมายที่แตกต่างกันไป หากปฏิบัติได้ถูกต้องก็จะเป็นประโยชน์แก่กิจการ เช่น กรณีลูกหนี้แต่ละรายมีจำนวนหนี้วงเงินไม่เกิน 100,000 บาท หากได้ดำเนินการทวงถามให้ชำระหนี้ตามสมควรแก่กรณีแล้ว แต่ไม่ได้รับชำระหนี้ก็ให้ตัดเป็นหนี้สูญได้ โดยไม่ต้องดำเนินการฟ้องร้องต่อศาล จะส่งผลให้ประหยัดเวลาและค่าใช้จ่ายในการดำเนินคดี

3. รอบระยะเวลาบัญชีที่ถือเป็นรายจ่าย หนี้ของลูกหนี้รายใดที่ได้ดำเนินการจำหน่ายหนี้สูญตามหลักเกณฑ์ครบถ้วนแล้ว ในรอบระยะเวลาบัญชีใดก็ให้ถือเป็นรายจ่ายในรอบระยะเวลาบัญชีนั้น

เว้นแต่ กรณีหนี้ไม่เกิน 500,000 บาท ให้ถือเป็นรายจ่ายในรอบระยะเวลาบัญชีที่ศาลได้มีคำสั่งรับคำฟ้อง

การจำหน่ายหนี้สูญถูกต้องตามหลักการบัญชีและหลักเกณฑ์ภาษีอากรจะช่วยให้การรายงานมูลค่าลูกหนี้ในงบการเงินถูกต้องใกล้เคียงความจริง และการชำระภาษีถูกต้องจะช่วยประหยัดเวลาและค่าใช้จ่ายในการดำเนินงานของกิจการ

เอกสารอ้างอิง

- กฤติยา ยงวณิชย์. (2558). *การบัญชีการเงิน IFR*. กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์แมคกรอ-ฮิล.
กรมสรรพากร. กฎกระทรวง ฉบับที่ ๑๘๖ (พ.ศ. ๒๕๓๔). (2560). *การจำหน่ายหนี้สูญจากบัญชีลูกหนี้*. ค้นเมื่อ 22 ธันวาคม 2560. จาก <http://www.rd.go.th/publish/2483.0.html>
กรมสรรพากร. (2560). *ประมวลรัษฎากร มาตรา 65 ทวิ (9) การจำหน่ายหนี้สูญ*. ค้นเมื่อ 8 ธันวาคม 2560, จาก [http://www.rd.go.th/มาตรา 65 ทวิ \(9\)](http://www.rd.go.th/มาตรา%2065%20ทวิ%20(9))
สภาวิชาชีพในพระบรมราชูปถัมภ์. (2549). *มาตรฐานการบัญชีฉบับที่ 101 เรื่องหนี้สงสัยจะสูญและหนี้สูญ*. ค้นเมื่อ 8 ธันวาคม 2560, จาก <http://www.fap.or.th/Article/Detail/67454>
สุรเดช เล็กแจ่ง และคณะ. (2560). *เอกสารการอบรมภาษี รู้ไว้ได้เปรียบ*. กรุงเทพมหานคร: มปป.